

Лариса Маковецька,
Ольга Цуз

Інвестиційна привабливість Боратинської сільської ради в контексті комплексного соціально-економічного розвитку сільських територій

У статті узагальнено теоретичні напрацювання з особливостей формування інвестиційної привабливості сільських територій, чинників та механізмів їх використання в сучасних умовах господарювання органами місцевого самоврядування. На прикладі регіону локального рівня розкрито детермінанти ефективного й комплексного розвитку сільської території та для цього дається економічна оцінка природно-ресурсного та економічного потенціалів, обґрунтовано їх значення у формуванні інвестиційної привабливості території. На основі розробленого SWOT-аналізу, соціологічних опитувань і дослідження економічного потенціалу Боратинської сільської ради встановлено конкурентні регіональні переваги для реалізації інвестиційних проектів визначеної локації, які водночас є і чинниками формування інвестиційної привабливості, які проаналізовано. Обґрунтовано головні напрями та перспективні проекти у сфері залучення інвестицій. Виділено основні завдання програм залучення інвестицій в економіку визначеної сільської території.

Ключові слова: сільські території, комплексний соціально-економічний розвиток, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, інвестиційні проекти, Боратинська сільська рада.

Постановка наукової проблеми та її значення. У сучасних умовах господарювання сталий розвиток сільських територій повинен ґрунтуватися на організаційному забезпеченні й фінансуванні та визначатися пріоритетами державного регулювання, в основу якого покладено підтримку комплексного розвитку сільських територій, залучення інвестиційних ресурсів, виходячи з потреб членів територіальної громади. Без внутрішнього та зовнішнього інвестувань неможливе подолання тривалих чинників макроекономічного розбалансування економічної системи як умови відновлення й нормалізації відтворювального процесу.

Боратинська сільська рада є однією з найбільш успішних і багатих сільських громад як Волинської області, так і України. Відтак особливої важливості набуває дослідження сучасного соціально-економічного розвитку визначеної території, чинників формування інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. В Україні питання активізації соціально-економічного розвитку сільських територій, зокрема умов та чинників, проблем і пріоритетів їхньої інвестиційної діяльності, яка є результатом привабливості, стосуються дослідження О. Бородіна, В. Геєць, В. Збарського, а також таких науковців, як Т. Зінчук, М. Кісіль, О. Могильний, Т. Осташко, О. Попов, І. Прокоп, В. Юрчишин [1, 3].

Мета й завдання статті. Досягнення бажаного результату підвищення ефективності сільського розвитку, основу якого формують регіони локального рівня і якості життя його населення можливе лише за врахування всіх складників регіонального розвитку та розробки на цій основі комплексу мір і заходів загальнодержавної регіональної політики та політики місцевого самоврядування. Саме це визначило основну мету, відповідно до якої були поставлені завдання – через детермінанти використання економічного потенціалу сільських територій (на матеріалах Боратинської сільської ради Луцького району Волинської області), особливостей їх комплексного соціально-економічного розвитку визначити чинники інвестиційної привабливості та особливості інвестиційної діяльності, задля визначення засобів і способів подолання територіальних проблем задля реалізації ефективної політики органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Соціально-економічний розвиток сільських територій є одним з основних пріоритетів державної політики України, спрямованої на підвищення стандартів якості життя сільського населення, зростання ефективності функціонування економіки. Оскільки без великих капітальних укладень важко домогтися якихось змін у кожній зі сфер життєдіяльності сільської території, то першочерговим завданням під час планування та створення стратегії розвитку є вирішення питання щодо залучення коштів у визначену територію [5].

Одним із гальмувальних чинників сталого розвитку сільських територій є їх недостатня інвестиційна привабливість і низька ефективність використання інвестиційних ресурсів. Основний зміст інвестиційного забезпечення розвитку сільських територій – сукупність ресурсів та заходів, умов, необхідних для здійснення відповідного ефективного інвестування, що забезпечить зрівноважений і рівномірний розвиток села. Щодо інвестицій, то тут повинен працювати підхід знизу вгору, коли члени громади самі розробляють і реалізують свої програми розвитку, а фінансування здійснюється на основі фандрейзингу (збору коштів) [3].

Реалізація механізму інвестиційного забезпечення розвитку сільських територій великою мірою залежить від їхньої інвестиційної привабливості, під якою розуміють інтегральний показник, що містить сукупність певних об'єктивних і суб'єктивних умов, переваг та недоліків об'єкта інвестування, які визначають доцільність й ефективність здійснення інвестування, ураховуючи поточний стан і можливі перспективи, а також відображають переваги конкретного інвестора або їх групи [2]. У своїх теоретичних дослідженнях науковці узагальнюють сукупність чинників формування інвестиційної привабливості регіонів локального рівня (адміністративних районів, селищних рад, сіл). Загалом ми вважаємо, що такими є геополітичний, виробничий, ресурсно-сировинний, інноваційний, кадровий або трудовий, фінансовий, інфраструктурний [1]. Вибір чинників який уключає набір показників, що визначають вплив на інвестиційну діяльність, залежать насамперед від уподобань і типів інвесторів, які розглядають сільську територію стосовно інвестиційної привабливості. На формування позитивного інвестиційного іміджу Боратинської сільської ради впливає система природних, екологічних, соціально-демографічних та економічних чинників.

Економіко-географічне положення (ЕГП) території є складовою частиною її розвитку та певною мірою визначає її інтереси. Вигідне ЕГП, висока транспортна доступність, що зумовлена територіальною близькістю до обласного центру, надають сільській раді регіональні переваги, приваблюють інвесторів для використання території як вигідної локації для розміщення промислових підприємств. Боратинська сільська рада, загальною площею 3533,4 га розміщена в Луцькому районі Волинської області з центром у с. Боратин, яке лежить за 9 км від м. Луцька. Сільській раді підпорядковано населені пункти с. Боратин, с. Голишів, с. Новостав, с. Рованці.

Важливими факторами, що формують інвестиційну привабливість території, є наявність природних ресурсів, їх кількісний та якісний склад. Нами розраховано, що орієнтовна вартість природно-ресурсного потенціалу становить 9,1 млн грн. Загалом територія найкраще забезпечена від сумарного природно-ресурсного потенціалу земельними (67,2 %), водними (16 %) та природними рекреаційними (12,5 %) ресурсами. Показник забезпеченості земельними ресурсами на 1 особу становить 0,8 га, орними землями – 0,4 га, що значно вище від середнього показника в межах Волинської області та Луцького району. Ґрунти оцінено в 54 бали, тоді як аналогічні показники в Луцькому районі – 51 бал, у Волинській області – 32 бали. Значно нижчі показники забезпеченості мінерально-сировинними (3 %) і фауністичними (1,3 %) ресурсами [7, 9]. На базі вихідної інформації Боратинської сільської ради нами оцінено не лише структуру, але й сумарну вартість економічного потенціалу – 806,2 млн грн (станом на 2017 р.).

Розвіданих корисних копалин є небагато. У промисловому відношенні найбільше значення мають поклади крейди (с. Боратин), глини (с. Боратин, с. Новостав, с. Голишів) і піску будівельного (с. Боратин, с. Рованці, с. Голишів), які придатні для виготовлення цегли, черепиці, що в умовах масового сільського будівництва має велике практичне значення. Фауністичні ресурси – рибні та медоносні. Рибні ресурси досить різноманітні, і промислове значення мають такі види, як короп, щука, карась, лящ, сом, краснопінка, окунь, морена, головень. Діють два рибні господарства, які розміщені в с. Боратин та с. Новостав. Медоносні угіддя зосереджені в основному на території індивідуальних одноосібних присадибних ділянок, на території природних кормових угідь, луків, пасовищ. Загальна площа медоносних угідь складає близько 352,7 га, або 10 % загальної площі.

Кліматичні умови цілком сприятливі для відпочинку та оздоровлення, особливо влітку. Важливим елементом для відпочинку є наявність водних ресурсів, які представлені річками Стир і Чорногузка, а також штучними ставками в с. Новостав, які придатні для купання, риболовлі, водного туризму. Уздовж берегів річок на окремих ділянках обладнано пляжі й зони відпочинку. На рекреаційні ресурси припадає близько 12,5 %.

Зазвичай, інвестори надають перевагу територіям із високим рівнем урбанізації та наявністю кваліфікованих трудових ресурсів. Робоча сила є одним із ключових факторів виробництва. У 2017 р. в сільській раді проживало 4435 осіб, із них 1377 – у с. Боратин. Трудовий потенціал досить потужний та оцінюється у 12,2 млн грн. У віковій структурі переважає населення працездатного й допрацездатного віку: до 15 років – 19,2 %, 15–65 років – 63,1 %, старші 65 років – 17,7 % від загальної чисельності населення. Працездатне населення становить 2665 осіб, або 60,1 % (із них зайняті – 1897 осіб, або 71,2 %, безробітні – 768 особи, або 28,8 %), непрацездатне – 1770 осіб, або 39,9 % від загальної кількості населення. Структура зайнятості трудових ресурсів сіл відображає змішаний функціональний тип сільських поселень (промислових або несільськогосподарських). Пропозиція робочої сили на ринку праці, позитивні демографічні тенденції, освітньо-кваліфікаційний рівень трудових ресурсів виступають каталізаторами проходження інвестиційних процесів і сприяють залученню інвестицій на територію [6].

Стан виробничого потенціалу території локального рівня – важлива складова частина формування інвестиційної привабливості, але практично не враховується інвесторами й кредиторами. Зазвичай, значно частіше аналізують фінансовий стан території або оцінюють наявні прибутки та ефективність їх використання. Фінансовий потенціал Боратинської сільської ради є досить значним і має тенденцію до зростання, оскільки акумулює на своєму рахунку значну кількість коштів, загальний обсяг яких у 2017 р. – 134,7 млн грн. Основними статтями доходів сільського бюджету є податкові надходження, неподаткові надходження та офіційні трансферти. Дохідна частина бюджету в загальному обсязі становить 13,4 млн грн, із них доходи загального фонду – 12,8 млн грн, доходи спеціального фонду – 0,6 млн грн. Трансферти з районного бюджету – 3,9 млн грн.

У бюджеті у 2017 р. на фінансування органів місцевого самоврядування й державне управління передбачені видатки в сумі 1,5 млн грн, на утримання закладів освіти – 4,1 млн грн, на соціальний захист та соціальне забезпечення – 0,2 млн тис. грн, на фінансування установ культури передбачено 0,3 млн грн, видатки на фізичну культуру і спорт – 0,7 млн грн.

Значні кошти сільська рада виділяє на фінансування житлово-комунального господарства – 1,3 млн грн, які спрямовані на виконання робіт із благоустрою сіл, придбання паливо-мастильних матеріалів, запчастин для техніки, оплату електропостачання для вуличного освітлення. Істотними є витрати на транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатику – 4,7 млн грн, а на утримання й поточний ремонт сільських доріг, сільське, лісове, рибне господарство та мисливство становлять лише 0,2 млн грн. На інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю, передбачені суми на 0,3 млн грн. Таке незначне фінансування галузей промисловості та сільського господарства свідчить про те, що ці галузі економіки успішно функціонують завдяки залученню різних за формою інвестиційних ресурсів.

Така фінансова самодостатність є результатом не лише державних надходжень, а й діяльності підприємств, які розміщені на території, сплачують податки до місцевого бюджету та мають певні соціальні зобов'язання. Масштаби бізнес-сегменту й рівень економічної активності є важливими факторами інвестиційної привабливості. У межах сільської території розміщено понад 10 промислових підприємств різної форми власності, найбільш відомі з яких у Західному регіоні ТзОВ «Стирагробуд» ПП «ВІО», ТзОВ «Волиньфарм», МП «Прогрес», МП «Ласка», ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», Гнідавський цукровий завод, ТзОВ «Волинь Зерно-Продукт», ТзОВ «Панхім», ТзОВ «Дельта-7» та сільськогосподарське підприємство «Стир-Агро». Виробничий потенціал Боратинської сільської ради характеризується високим рівнем господарського розвитку, його вартість складала 628,5 млн грн [10]. Питома вага підприємств, які впроваджували інноваційні проекти, становила 47 % від їх загальної кількості, у Волинській області – 10 %. Упровадження інновацій підприємствами має прямий кореляційний зв'язок з інвестиційною привабливістю, оскільки останні дають можливість створювати додану вартість, забезпечують стабільну діяльність підприємств і, як наслідок – забезпечують робочими місцями, підвищують інвестиційний імідж території, допомагають залучати нові кошти.

Варто зазначити, що на інвестиційну привабливість Боратинської сільської ради має безпосередній вплив такий суб'єктивний фактор, як людський, адже управлінські функції на території здійснюють голова сільської ради та депутатський корпус. Власне результатом їхньої продуктивної роботи є підтримання зв'язків з іншими регіонами, суб'єктами господарювання, позиціонування відкритості для інвесторів через створення іміджу сільської ради й громади, позиціонування та промоція території.

У ході проведеного дослідження на основі SWOT-аналізу, соціологічних опитувань та дослідження економічного потенціалу Боратинської сільської ради встановлено конкурентні регіональні переваги для реалізації інвестиційних проєктів визначеної локації, які водночас є і чинниками формування інвестиційної привабливості (табл. 1).

Таблиця 1

Чинники формування інвестиційної привабливості Боратинської сільської ради*

Назва чинника	Практична реалізація
Вигідне ЕГП	<ul style="list-style-type: none"> • Діє понад 10 підприємств • Маятникові міграції у двох напрямках
Високий рівень соціально-економічного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Середньомісячна номінальна ЗП одного найманого працівника 4570 грн • Обсяг доходів –13,4 млн. грн • Обсяг видатків – 13,4 млн грн
Сприятливі природні умови, порівняно низький рівень деградації природних ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> • Успішний розвиток аграрного сектору (діє потужне с/г підприємство «Стир-Агро») • Розробка стратегії підвищення ефективності використання просторових ресурсів (створення земельного кадастру, сортування сміття, охорона водних ресурсів – очищення прибережної захисної смуги та русла річки Стир, реконструкція та модернізація очисних споруд Гнідавського цукрового заводу)
Позитивна демографічна ситуація та динаміка (високі показники народжуваності, позитивне сальдо міграцій, ПРИТІК трудових ресурсів)	<ul style="list-style-type: none"> • Потужний трудовий потенціал • У віковій структурі переважає населення працездатного й допрацездатного віку: до 15 р. – 19,2 %, 15–65 р. – 63,1 %, старші 65 р. – 17,7 % від загальної чисельності населення • Працездатне населення становить 60,1 %
Розвинута транспортна інфраструктура та ЖКГ	<ul style="list-style-type: none"> • Висока якість шляхів сполучення (у 2017 р. прокладено 200 км доріг, усі дороги з твердим покриттям) • Усі населені пункти газифіковані, наявне централізоване водопостачання
Значна частка високотехнологічної продукції у структурі виробництва регіону	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання частки власного промислового виробництва за рахунок приватного бізнесу членів громади • Розширення наявних підприємств, відкриття нових • Забезпечення новими робочими місцями
Розвинута соціальна сфера	<ul style="list-style-type: none"> • Функціонує 15 торговельних закладів • Будівництво нових житлових масивів • Високий рівень забезпечення закладами культурної та соціальної сфери
Активна громада та ефективний менеджмент	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка різноманітних соціальних проєктів • Тісна співпраця в трикутнику «влада-бізнес-громадськість» • Формування позитивного іміджу сільської ради • Правильна стратегія позиціонування території • Активна співпраця з іншими населеними пунктами та регіонами • Створення груп у соцмережах, майданчиків живого спілкування для обговорення проблем громади • Проведення соціологічних опитувань, конкурсів для виявлення активних громадян та їх залучення до процесів управління, формування, реалізації та розвитку різних форм співпраці з владою.

*Розроблено авторами за джерелами: [8, 9].

Сільська територія активна в реалізації різноманітних інвестиційних проектів та програм. Серед них варто відзначити отримання грантів від міжнародних донорів, низку інвестиційних проектів, реалізація яких сприяє розвитку території. Серед окремо взятих успішних проектів можна назвати будівництво адміністративного приміщення сільської ради, медичну амбулаторію, спортивний комплекс, частину школи у с. Рованці, систему водопроводів, дороги, вуличне освітлення.

З ініціативи сільської громади та за підтримки інвесторів у 2017 р. профінансовано та реалізовано такі соціальні проекти, як будівництво й ремонт доріг у с. Голишів, ремонт (перекриття даху та утеплення) загальноосвітньої школи с. Боратин, ремонт Хрестовоздвиженського храму, будівництво реабілітаційного комплексу «Агапе», спрямованого на допомогу людям з обмеженими можливостями в с. Боратин. Ці проекти реалізовано завдяки роботі місцевої громадської організації «Громадська сила», у рамках проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду – III» за фінансування Європейського Союзу та програми розвитку ООН в Україні, а також внесків обласного, районного бюджетів, громади. Зокрема, загальна вартість останнього інвестиційного проекту з реконструкції школи в с. Боратин склала 296 810 грн, а внески сторін – ПРООН/МРГ – 221 230 грн, обласної ради/обласної адміністрації – 30 000 грн, районної ради/районної адміністрації – 30 000 грн, громади – 15 580 грн [9].

На території Боратинської сільської ради досить гостро стоїть проблема зберігання й утилізації твердих побутових відходів (ТПВ). Тому в рамках Програми транскордонного співробітництва ЄС Польща-Білорусь-Україна 2014–2020 рр. готується концептуальна записка проекту «Поліпшення середовища існування населення Боратинської сільської ради за допомогою розробки й упровадження стратегії поводження з ТПВ». Цей проект спрямований на розробку та впровадження стратегії поводження з ТПВ і здійснюватиметься спільно – за власні кошти громади й співфінансування ЄС. Загальна мета проекту – поліпшення середовища існування населення, забезпечення сталого розвитку громади. Результатом (продуктом) реалізації буде зменшення обсягів накопичення відходів, будівництво міні-заводу з переробки сміття, упровадження новітніх технологій поводження з відходами (сортування сміття). Під час реалізації проекту застосуватиметься системний підхід – урахування всієї сукупності екологічних аспектів території. Загалом співпраця відбуватиметься в рамках транскордонного співробітництва, оскільки Боратинська сільська рада розміщена у Волинській області, яка, зі свого боку, є прикордонною територією й частиною єврорегіону «Буг». Особливо цінним буде запозичення позитивного досвіду наших закордонних партнерів, розробка спільних регіональних програм тощо [8].

Незважаючи на зростання інвестиційної активності, потрібно продовжувати підвищувати інвестиційну привабливість, формувати позитивний інвестиційний імідж Боратинської сільської ради з метою зростання інвестиційних надходжень у майбутньому (табл. 2).

Таблиця 2

Перспективні інвестиційні проекти Боратинської сільської ради*

Можливість 1	Назва інвест-проекту або напрям діяльності 2
Залучення малого й середнього бізнесу	Відкриття Нового ринку (перенесення Старого ринку на територію с/р)
Удосконалення галузевої структури промислового й сільськогосподарського виробництва	Створення підприємств комбікормової, мікробіологічної, харчової промисловості, розвиток органічного сільського господарства
Запровадження альтернативних джерел опалення та будівництво міні-переробного заводу з їх виробництва	Будівництво заводу з виробництва паливних гранул, пелетів, брекєтів із деревних відходів (тріски, тирса) та побутових відходів
Потужні фауністичні ресурси (наявність ставкових господарств, значна площа медоносних угідь)	Облаштування в с. Новостав місця для риболовлі, установлення альтанок, спортивного майданчика для дітей, організований збір і переробка меду, проведення ярмарку меду
Створення сучасної й комфортної зони відпочинку на березі р. Стир (пляж, велодоріжки, спортивне містечко)	Будівництво відпочинкового комплексу «Боратин»
Активна івентполітика (проведення фестивалів, форумів, концертів тощо)	Проведення фестивалів Бандерштат, Поліське літо з фольклором, FamilyWeekend, створення табору відпочинку для дітей, проведення семінару з питань благоустрою населених пунктів, науково-практична конференція «Децентралізація: причини та наслідки»

1	2
Співпраця з чехами-вихідцями з Боратина	Реконструкція автентичних чеських будівель поч. XX ст., залучення інвестицій в економіку, відновлення давніх чеських традицій пивоваріння, відкриття крафтової броварні
Використання історико-культурних ресурсів	Розробка туристичного маршруту Луцький замок – Боратинський форт – Новоставська папірня
Участь у різноманітних інвестиційних проектах, отримання грантів від міжнародних донорів	Участь у Програмі транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014–2020

*Розроблено авторами за джерелами: [8, 9].

Для цього діяльність органів місцевого самоврядування повинна бути спрямована на розширення поінформованості інвесторів щодо можливостей укладення коштів у привабливі галузі економіки регіону; здійснення постійного моніторингу та аналізу інвестиційного середовища й інвестиційних процесів у регіоні; координацію діяльності безпосередньо самих органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій сільської ради щодо підвищення рівня економічного розвитку й поширення інформації про інвестиційний імідж Боратинської сільської ради у Волинській області та Україні; стимулювання залучення приватних інвестицій, у т. ч. іноземних та зняття перешкод в інвестуванні; удосконалення методології розроблення, оцінювання та відбору інвестиційних проектів, а також визначення принципів та механізмів державного інвестування для реалізації проектів, які потребують державної фінансової підтримки; визначення пріоритетних для надання державної фінансової підтримки інвестиційних проектів, спрямованих на розвиток експортоорієнтованого та імпортозамінного виробництва, високотехнологічної конкурентоспроможної продукції, розвиток інфраструктурних і базових секторів економіки; стимулювання інвестицій у реальний сектор економіки за рахунок розвитку системи державних гарантій, що надаються інвестору в пріоритетних для сільської ради напрямках інвестування; збільшення спільного державно-приватного фінансування інвестиційних проектів із залученням іноземного капіталу; організацію конкурсів та аукціонів щодо надання стратегічно важливих об'єктів у державну концесію вітчизняним та іноземним інвесторам.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. За показниками рівня соціально-економічного розвитку (ВРП, вартість економічного потенціалу, рівні зайнятості, доходів населення, обсяги інвестування які використовуються на покращення соціальної, фінансової інфраструктур) Боратинська сільська рада займає одне з перших місць у Луцькому районі та Волинській області. Сільська рада вирізняється фінансовою самостійністю, що дає змогу активно виконувати інноваційну діяльність. Ключовими компонентами у формування позитивного інвестиційного іміджу території є розвиток локального лідерства, виховання лідерів із сільських громадян; нові знання сільського населення, які формують інноваційні підходи в інституційному, соціальному розвитку; вибудовування та доступ до соціальних мереж. Власне тому локальний регіон є перспективним у багатьох аспектах залучення власних й іноземних інвестицій. Чинниками інвестиційної привабливості є вигідне ЕПП, потужний природно-ресурсний та економічний потенціали, сприятлива соціально-демографічна ситуація й позитивна динаміка трудових ресурсів, промисловий та сільськогосподарський розвиток, розвинута транспортна й соціальна інфраструктури, сфера ЖКГ і торгівлі, підприємництво, які одночасно є запорукою економічного розвитку сільської території. Місцеві влада та громада активно стимулюють інвестиційну активність. Посилення інвестиційної привабливості Боратинської сільської ради через створення сприятливого клімату для бізнесу й інвесторів і стимулювання їхньої співпраці задля впровадження інновацій – найважливіша стратегічна ціль. Саме реалізація успішних інвестиційних проектів забезпечує зростання обсягів виробництва продукції та надання послуг, збільшує кількість якісних робочих місць, підвищує конкурентоспроможність території, сприяє зростанню добробуту громади.

Джерела та література

1. Асаул А. Систематизація факторів, що характеризують інвестиційну привабливість регіонів / А. Асаул // Регіональна політика. – 2008. – № 2. – С. 53–62.

2. Ішук С. О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С. О. Ішук, Т. В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 71–78.
3. Котенко Н. М. Формування джерел інвестиційної діяльності на сільських територіях / Н. М. Котенко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 9 (35). – С. 255–258.
4. Притула Х. М. Аналіз зовнішніх факторів розвитку сільських територій / Х. М. Притула // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.10 – С. 124–131.
5. Славкова О. П. Розвиток сільських територій: теорія, методологія, практика : монографія / О. П. Славкова. – Суми : СНАУ, 2010. – 330 с.
6. Цуз О. Боратинська сільська рада у системі територіальних громад Волинської області: суспільно-географічний аспект / О. Цуз, Л. О. Маковецька // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (16–17 травня 2017 року). – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – С. 424–426.
7. Бібліотека-філія с. Боратин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://biblioboraturun.blogspot.com/p/blog-page.html>.
8. Державна цільова програма сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року / Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>.
9. Луцька районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutskadm.gov.ua>.
10. Підприємства Волинської області. Довідник компаній України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.business-guide.com.ua/enterprises>.

References

1. Asaul A. Systematyzatsiia faktoriv, shcho kharakteryzuiut investytsiinu pryvablyvist rehioniv / A. Asaul // Rehionalna polityka. – 2008. – № 2. – S. 53–62.
2. Ishchuk S. O. Otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti rehionu: metodychnyi aspekt / S. O. Ishchuk, T. V. Kulinich // Rehionalna ekonomika. – 2010. – № 3. – S. 71–78.
3. Kotenko N. M. Formuvannia dzherel investytsiinoi diialnosti na silskykh terytoriiakh / N. M. Kotenko // Innovatsiina ekonomika. – 2012. – № 9 (35). – S. 255–258.
4. PrytulaKh. M. Analiz zovnishnikh faktoriv rozvytku silskykh terytorii / Kh. M. Prytula // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2011. – Vyp. 21.10 – S. 124–131.
5. Slavkova O. P. Rozvytok silskykh terytorii : teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia / O. P. Slavkova. – Sumy : SNAU, 2010. – 330 s.
6. Tsuz O. Boratynska silska rada u systemi terytorialnykh hromad Volynskoi oblasti: suspilno-heohrafichnyi aspekt / O. Tsuz, L. O. Makovetska // Materialy KhI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii aspirantiv i studentiv «Moloda nauka Volyni: priorytety ta perspektyvy doslidzhen» (16–17 travnia 2017 roku). – Lutsk : Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 2017. – S. 424–426.
7. Biblioteka-filiia s. Boratyn [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : [http:// biblioboraturun.blogspot.com/p/blog-page.html](http://biblioboraturun.blogspot.com/p/blog-page.html).
8. Derzhavna tsilova prohrama staloho rozvytku silskykh terytorii na period do 2020 roku / Ministerstvo ahrarynoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.minagro.gov.ua>.
9. Lutsk raionna derzhavna administratsiia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.lutskadm.gov.ua>.
10. Pidpriemstva Volynskoi oblasti. Dovidnyk kompanii Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.business-guide.com.ua/enterprises>.

Маковецкая Лариса, Цуз Ольга. Инвестиционная привлекательность Боратинского сельского совета в контексте комплексного социально-экономического развития сельских территорий. В статье обобщаются теоретические наработки по поводу особенностей формирования инвестиционной привлекательности сельских территорий факторов, механизмов их использования в современных условиях хозяйствования органами местного самоуправления. На примере региона локального уровня раскрываются детерминанты эффективного и комплексного развития сельской территории и для этого представлена экономическая оценка природно-ресурсного и экономического потенциалов, обосновано их значение в формировании инвестиционной привлекательности территории. На основе разработанного SWOT-анализа, социологических опросов и исследования экономического потенциала Боратинского сельского совета были установлены конкурентные региональные преимущества для реализации инвестиционных проектов определенной локации, которые одновременно являются и факторами формирования инвестиционной привлекательности. Обоснованы главные направления и перспективные проекты в сфере привлечения инвестиций, выделены основные задачи программ привлечения инвестиций в экономику определенной сельской территории.

Ключевые слова: сельская территория, комплексное социально-экономическое развитие, инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционная привлекательность, инвестиционные проекты, Боратинский сельсовет.

Makovetska Larisa, Tsuz Olga. Investment Attractiveness of Boratyn Village Council in the Context of Comprehensive Socio-Economic Development of Rural Territories. The article summarizes theoretical developments on the peculiarities of formation of investment attractiveness of rural territories, factors, mechanisms of their use in modern conditions of management by local self-government bodies. On the example of the region of the local level, the determinants of effective and integrated development of the rural territory are revealed, and for this purpose an economic assessment of the natural resource and economic potential is given, and their significance in formation of the investment attractiveness of the territory is substantiated. Based on the developed SWOT-analysis, sociological surveys and research on the economic potential of the Boratyn village council, competitive regional benefits for the implementation of investment projects of a specific location were identified, which are both factors of the formation of investment attractiveness that have been analyzed. The main directions and promising projects in the field of investment attraction are grounded. The main tasks of the programs of attraction of investments into the economy of a certain rural territory are allocated.

Key words: rural territories, comprehensive socio-economic development, investment activity, investment attractiveness, investment projects, Boratyn village council.

Стаття надійшла до редколегії
12.03.2018 р.

УДК 911.3

Юлія Перегуда

Форсайт-методологія під час формування середнього класу в регіоні

У статті розкрито сутнісні особливості форсайт-методології в процесі формування середнього класу в регіоні. Мета статті – визначити форсайт-методологію як складовий інструмент формування середнього класу в регіоні та надання пропозицій із покращення дій щодо розвитку досліджуваного явища. Представлено, що результат формування стратегії має включати систему заходів реалізації стратегії, робочий план («дорожня карта»), розрахунок очікуваного ефекту. Констатовано, що дослідження цієї проблеми через методи та підходи наукового пізнання є основою для створення належного регулювання процесу формування середнього класу крізь призму суспільно-географічних передумов. Проведений аналіз дав підставу представити дії щодо формування середнього класу на рівні держави та регіону з урахуванням сучасних умов розвитку держави. Установлено, що для формування середнього класу на рівні регіону мають бути розроблені норми, які спрямовані на реформування місцевого самоврядування та розробляються науково-практичні рекомендації щодо визначення основ і завдань для запровадження цілей формування середнього класу.

Ключові слова: форсайт-методологія, середній клас, регіон, соціально-економічна нерівність населення, прогнозування, інвестиційна активність, соціальний статус.

Постановка наукової проблеми та її значення. Актуальність суспільно-географічних досліджень та проблеми розвитку регіонального характеру в Україні структурно пов'язані з розвитком демократії, що, зі свого боку, зумовлює необхідність запровадження регіональної політики та затвердження показників різного характеру, у тому числі й економічних, як на державному, так і на регіональному рівнях. Вирішення питання якості життя населення впливає на напрям та темп розвитку країни як економічного, так і соціального характеру [6, с. 28]. Відтак передумови для формування середнього класу втілюються на практиці на основі правових норм та економічних складників, які повинні реалізуватися на рівні регіону й держави загалом.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Проблематику середнього класу достатньо опрацьовано науковою спільнотою. В українській географічній школі через особливості становлення в Україні географічної науки інтерес до питань якості життя й середнього класу виник значно пізніше. Потрібно висвітлити внесок у цю тематику таких учених, як О. А. Беленок, М. І. Білецький, І. В. Гукалова,